

❖ An Lúibín ❖

2 Lúnasa 2015

Vicipéideachas

Tá Wikipedia ar na foinsí eolais is mó atá le fáil ar na saolta seo. Níl sé (nó sí?) intaofa i gcónaí, ach déanann sé cúis, agus tá ailt den scoth ann ar gach cineál ábhair. (Más mian leat fiúntas agus fónamh an n-alt a mheas, féach ar na nótaí agus na tagairtí.). Tá Wikipedia le fáil ina lán teangacha agus cuid acu níos toirtiúla ná a chéile; lasmuigh den Bhéarla, tá neart le fáil, mar shampla, i bhFraincis agus i nGearmáinis. Is maith le riarthóirí Wikipedia (dream a dtoghan na scríbhneoirí agus na léitheoirí iad) go n-aistreofaí ailt fhiúntacha ó theanga amháin go teanga eile, ach tá a chuid tréithe féin ag gach leagan den tionscadal, mar sin féin.

Is minic ráite é, cinnte, gur fir is mó atá i mbun obair Wikipedia. Tá tréan-iarracht déanta ar bhreis ban a mhealladh isteach, ach tá drogall orthu fós – toisc nach maith leo meon achrannach na bhfear, b'fhéidir, cuid acu ag sáraíocht ar a chéile in áit dul i gcomhar le chéile.

Níl Wikipedia na Gaeilge, an Vicipéid, saor ó locht ach oiread, ach ní measa ar fad í ná an chuid eile. Is é an locht is mó atá uirthi nach bhfuil an oiread sin scríbhneoirí ag cumadh bun-alt ná ag aistriú. Fágann seo go gcaithfidh beagán lámh an t-uafás tuairiscí a chruthú agus sin ar ardchaighdeán, obair a dhéanann na mílte speisialtóirí sna teangacha forleathana. Ba mhór an rud é nuair a bronnadh a bhfuil le fáil in *Fréamh an Eolais*, ciclipéid eolaíochta agus teicneolaíochta, ar an Vicipéid: sin 8,400 alt agus níos mó ná 500,000 focal. An tOllamh Matthew Hussey an t-údar, agus d'fhoilsigh Coiscéim an leabhar sa bhliain 2011. Scaoil Hussey leis an gcóipcheart chun go bhféadfadh duine ar bith cur lena chuid alt ar an Vicipéid. Mar a dúirt sé nuair a seoladh an leabhar, bhí 'an t-uafás oibre le déanamh fós le rud cuimsitheach a bheith ann,' ach bhí súil aige go ndéanadh ábhar an leabhair an teanga a shaibhriú.¹ Bheadh súil agat, i ndeireadh na dála, go mbeadh an toradh céanna ar an Vicipéid.

Cuid mhaith dá bhfuil le léamh ar an Vicipéid is stumpaí nó 'stubs' é: abairt nó dhó a chuireann bunús ábhair in iúl. Ailt fhada atá ag teastáil, agus tá roinnt mhaith acu ann anois, cuid acu ag plé le hábhar nach bhfaighfeá in aon leagan eile de Wikipedia: féach 'Téarmaí seoltóireachta' (liosta fada de théarmaí Gaeilge le míniúcháin) nó 'Curach choirte na hAstráile'. Tá cúpla tionscadal nua ar bun, ceann acu ag baint le *chanteuses* (ban-amhránaithe) Québec, ceann eile ag cur síos ar bhan-ealaíontóirí an 16ú haois.

Ach d'fhiafródh roinnt léitheoirí an fiú an Vicipéid a bheith ann ar chor ar bith. Is fada go mbeidh sí ar aon dul le Wikipedia na mórtheangacha agus fágann sin go gcaithfidh buntáistí áirithe a bheith ag gabháil léi. Iontach le rá, is iomaí duine a thugann cuairt uirthi, cuid le fiosracht, cuid chun a gcuid Gaeilge a chleachtadh. Ní mór a chuimhneamh gur gné phoiblí den teanga an Vicipéid: má tá sí ar fáil ar chor ar bith ní foláir di a bheith fiúntach ar shlí amháin nó ar shlí eile, agus gan a bheith ann mar mhaisiú cultúrtha amháin.

An té a bhfuil Gaeilge aige agus fonn air fónamh a bhaint aisti os comhair an tsaoil, is beag an dochar dó alt nó dhó a chur suas ar an Vicipéid, aistriúchán nó eile. Bíonn fáilte roimh chúnaimh.

Is fiú súil a chaitheamh ar fhíseán faoi shaotharlann de chuid Wikipedia agus na Vicipéide a bhí ar siúl níos luaithe i mbliana in Éirinn:

Editathon on Vicipéid and Wikipedia: <https://www.youtube.com/watch?v=iztwFiXZIGc>

¹ 'Aistear na heolaíochta,' *Irish Times*: <http://www.irishtimes.com/culture/treibh/aistear-na-heola%C3%ADochta-1.1616658>

Fiaradh foghraíochta

An mbeadh locht agat ar bhlas Astrálach a bheith ar an nGaeilge? Nó blas Meiriceánach? Ní fiú a leithéid a cháineadh ach an bhunfoghraíocht a bheith ceart – gutaí glana, fuaimeanna scornúla, an difríocht idir chonsain chaola agus consain leathana. Má tá an méid sin ar do chumas, beidh tú ceart. Agus mionrudaí – *a' bhfuil* a rá in áit *an bhfuil*. (Is fusa é an méid sin a fhoghlaim i nGàidhlig agus é le feiceáil sa litriú féin.) Ba iad cainteoirí dúchais na Gaeltachta caomhnóirí na foghraíochta úd, agus féach anois ag imeacht uainn iad. Is tráthúil an píosa an scríobh Antain Mac Lochlainn do *Tuairisc.ie* le déanaí.² Seo sliocht as:

D'fhreastail mé ar ócáid i gcomhair múinteoirí meánscoile le gairid. Mhínigh duine acu nach n-úsáideann sé choíche cleachtaí cluastuisceana a bhfuil cainteoirí dúchais le cluinstit iontu. 'Cuireann blas na Gaeltachta isteach ar na daltaí,' a d'fhógair sé go húdarásach. An bhfuil pobal teanga eile ar domhan ina mbeadh meas ar iarrachtaí an fhoghlaimora thar urlabhra an chainteora dúchais? Cá bhfuil an múinteoir Fraincise a mhaifeadh go bhfuil come-on tally voo 'níos soiléire' ná comment allez-vous? Ach tá an múinteoir sin le moladh as a ionracas, i dtaca le holc. Nocht sé tuairim atá leitheadach go leor i ngnóthai teagaisc agus craoltóireachta, siúd is nach minic a deirtear glan amach é.

An té a éistean go rialta le Raidió na Gaeltachta aithníonn sé gan mhoill go bhfuil an dá threibh ann – cainteoirí ón nGaeltacht agus cainteoirí líofa cathrach, agus a bhfoghraíocht féin ag gach dream acu. An Lochlannach arís:

Agus ní deacair dearcadh an mhúinteora a rianú siar go meon agus manaí na hAthbheochana. Más le muintir na hÉireann uile i an Ghaeilge, thuigfeá don fhoghlaimoir a déarfadh: 'Tá mo fhoghraíocht chomh maith le do fhoghraíocht!' Thuigfeá dó fosta má tá faitíos air go bhfuiltear ag iarraidh Conallach a dhéanamh de, nó Corcaíoch nó Ciarraíoch. Cuid an-bhunúsach d'fhéiniúlacht an duine is ea a bhlas cainte dílis féin agus ní hiontas ar bith é a bheith ag doicheadall roimh theagascóirí a bheadh ag iarraidh é a athrú.

Tá dlúthbhaint aige seo le mion-athbheochan na Gaeilge: Béarlóirí ag iarraidh teanga a athshealbhú atá chomh difriúil lena theanga féin is atá an Rúisis. Fágann sin a rian ar Ghaeilge na gcathrach: na cainteoirí nua agus tuin ar chuid acu a scanródh na seanfhundúirí. Ach ní bheidh siad siúd ann chun breith a thabhairt feasta, agus más olc maith linn é beidh teanga úr ann, criól na haoise nua agus gan a mhalairt le fáil.

Cuid den scéal freisin is ea na múinteoirí nár thug foghraíocht na Gaeilge go beacht leo riamh. Tá siad le fáil sna gaelscoileanna féin, agus is ábhar mór tráchtais an lorg a fhágfaidh siad ina ndiaidh. Cuirfidh teangeolaithe an ama atá le teacht an-suim i mborradh na Gaeilge nua agus sna hathruithe a tháinig uirthi lena linn, athruithe a tharla de bharr an teagaisc agus bhrú an Bhéarla sa saol mór.

Beidh daoine ann go ceann i bhfad a chloífidh le 'ceart' na teanga i gcúrsaí foghraíochta (fuaimeanna na seanGaeltachta, i ndáiríre). Dream corrmhéiniúil iad: gabhfaidh an chuid eile againn ár mbealach féin agus ní féidir é sin a bhacadh. Ní olc an rud é, mar sin féin, a chuimhneamh gur teanga ar leith í an Ghaeilge agus meas a bheith againn dá réir ar a cuid gutaí agus consan. Mar a deir an Lochlannach: 'Féadann duine blas Bhéal Feirste nó blas Luimnigh nó blas Thóin re Gaoith a bheith ar a chuid cainte agus fuaimeanna na Gaeilge a thabhairt leis go binn is go beacht'.

Comhdháil Cois Locha

Cruinniú léannta de chuid lucht na Gaeilge in Milwaukee: trua nach féidir linn a leithéid a chur ar bun san Astráil. Is mór an díol spéise í an chomhdháil seo (go háirithe 'Adapting Gaeilge to American English language idioms'). Táimid buíoch don Ollamh Brian Ó Conchubhair as an scéal a scaipeadh.

Lúnasa 12-14, 2015

Venue: Hefter Conference Center, 3271 N. Lake Drive, Milwaukee, WI 53203

² 'Tá mo fhoghraíocht chomh maith le do fhoghraíocht!' Antain Mac Lochlainn, *Tuairisc.ie*: <http://tuairisc.ie/ta-mo-fhoghraiocht-chomh-maith-le-do-fhoghraiocht/>

Dé Céadaoin 12ú

5:30 Clárú/Registration

6:00-7:30 Fáiltiú agus Siompóisiam: *Múineadh agus foghlaim na Gaeilge i Meiriceá Thuaidh. Teagasc mhic léinn ollscoile agus grúpaí pobail. Review teaching methodologies - what works best? (Attempt to standardize what is best practice).* Hilary Mhic Suibhnee, Aoife Ní Ghloinn, Liam Ó Cuinneagáinn, Brian Ó Conchubhair

7:30-8:30 Bail ó Dhia ar an obair...dinnéar agus focal ón Aire Stáit J. McHugh

Déardaoin 13ú 9:30-10:45 *Siollabais chumarsáideacha-what to include in a syllabus / The FLTA program-How is it working?* Brian Ó Conchubhair

Sos caife/tae 10:45-11:00

11:00-12:15 *Skype, Facetime, phone apps, teaching aids used in language acquisition. Using 21 century technology to connect North American learners to a Gaeltacht.* Kevin Scannell

Lón 12:15-1:30

1:30-2:45 *Adapting Gaeilge to American English language idioms. First generation Gaelgeoiri, born and raised in the US, céard atá uathu?* Ray Mac Mánaís

Sos caife/tae 2:45-3:00

3:00-4:15 *Websites – Gael media for the learner/ speaker in North America. Gaeilge seomra ranga ar líne. MOOC*

5:30-10:00 Cuairt ar Milwaukee Irish Fest. Fáiltiú agus teacht le chéile le pobal Gaeilge an cheantair.

Dé hAoine 14ú

9:30-10:45 *Sin mar a bhí....agus seo mar atá. Beatha agus beocht na teanga san am atá thart agus sa lá atá inniu ann.* Nicholas Wolf

11:00-12:00 *Explore the formation of standards for teaching basic first level Gaeilge thar lear. TEG. Céard atá amach romhainn?* Aoife Ní Ghloinn.

An Ghàidhlig in Albain lasmuigh den Ghàidhealtachd

Tá cuma meánaicmeach ag teacht ar an nGàidhlig. Tá claonadh láidir ag cainteoirí sna Garbhchríocha, sna hInse agus sna cathracha araon chun obair proifisiúnta a dhéanamh. Tá méadú mór tagtha ar phoist sna meáin agus ar an méid scoileanna a mhúineann trí Ghàidhlig. Is buntáiste í an Ghàidhlig anois sna húdaráis áitiúla agus i ngníomhaireachtaí difriúla. Agus tá borradh mall ag teacht faoin líon cainteoirí sna cathracha. Ní scéal nua é sin, cé gur dócha gur mhó go mór an líon sin roimh an 20ú haois. Tá inimirce ón nGàidhealtachd ar siúl gan stad ón 18ú haois i leith, agus bhí pobail Ghàidhlig á mbunú san 18ú agus sa 19ú haois i nGlaschú, i nGrianaig, i bPàislig, i nDún Éideann, i nDún Dé agus i bPeirt. Inniu féin tá tuairim is 20% de chainteoirí Gàidhlig le fáil i Mórcheantar Ghlaschú.

Mar atá in Éirinn, áfach, ní mór an céatadán den phobal iad. I 2001 bhí 58,652 duine (1.2% den phobal) ina gcainteoirí Gàidhlig, agus breis is a leath le fáil sna hInse. An scéal céanna a bhí ann sa bhliain 2011, tríd is tríd. ach bhí méadú beag ar an líon faoi 20 bliain d'aois a bhí in ann Gàidhlig a labhairt. Foghlaiméoirí is ea 10% de lucht na Gàidhlig agus cuid de na cainteoirí líofa (Meg Bateman, Crisdean MacIlleBhàin, Niall Ó Gallchoir agus eile) ag scríobh i nGaeilge mar ath-theanga.

Tá mion-athbheochan ar siúl, ceann a thosaigh chomh fada siar leis na hóchtóidí. I 1981 cuireadh eagraíocht grúpaí súgartha ar bun agus faoi dheireadh na n-ochtóidí bhí siad ag dul i líonmhaireacht, a leath i gceantair thuaithe agus a leath eile i gceantair uirbeacha. As seo a tháinig na chéad bhunscoileanna lán-Ghàidhlig in Inbhir Nis agus i nGlaschú i 1985, agus tá an obair ag dul chun cinn i gcónaí.

Mothaíonn lucht polaitíochta go bhfuil sé de dualgas orthu ómós a thabhairt don Ghàidhlig mar theanga 'náisiúnta'. Is cosúil gur fearr an freastal i nGàidhlig a gheofa ó Pharlaimint na hAlban ná mar a gheofa ón Dáil i nGaeilge: eolas go leor ar fáil ar líne, agus é geallta, má scríobhann tú chun na parlaiminte i nGàidhlig, go bhfaighidh tú freagra sa teanga sin.

Anuraidh foilsíodh *New Speakers of Gaelic in Edinburgh and Glasgow*, tuarascáil ó lámh meitheal acadóirí ar dhaoine fásta a bhain amach líofacht i nGàidhlig agus atá á húsáid mar chuid dá saol.³ Toisc nach ndearnadh suirbhéanna sochaitheangeolaíochta ar labhairt na Gàidhlig i nDún Éideann agus i nGlaschú, ní fios cá mhéad cainteoir atá sa dá chathair ná ar shampla maith iad na faisnéiseoirí. Ní dócha, áfach, go bhfuil níos mó ná cúpla céad cainteoir nua ann.

Ní raibh ach cúigear as an 23 duine ag obair go lánaimseartha i bpoist nach raibh mórán gá le Gàidhlig iontu. Bhí 57% faoi bhun 40 bliain d'aois agus ní raibh ach 15 faisnéirí mná os cionn 40, le hais 11 fear. Bhí scolaíocht an-mhaith ar na faisnéiseoirí agus bhain a mbunús le teaghlach den mheánaicme uachtarach.

Tógadh iad mar a leanas: 18 duine i lár na tíre, seisear sna Garbhchríocha, ceathrar i Sasana, beirt sa Ghearmáin, beirt in Éirinn, beirt sna Stáit agus duine amháin in áit eile. Dúirt duine de na faisnéiseoirí a raibh tamall caite aige in Éirinn gur shuntasáí neamh-Albanaigh i measc lucht na Gàidhlig ná mar a bhí a leithéidí in Éirinn.

Dúirt 17 duine nach raibh baint ag a muintir leis an nGàidhlig riamh, fiú cúpla céad bliain ó shin. Dúirt beirt díobh siúd gur ar éigean a bhí a fhios acu go raibh an Ghàidhlig ann agus iad ag fás suas. Dúirt deichniúr go raibh eolas maith acu ar theanga nár Bhéarla ná Gàidhlig í. Fraincis, Gearmáinis, Gaeilge agus Spáinnis is mó a bhí i gceist. Bhí teanga bhreise ag an mbeirt Ghearmánach seachas Gearmáinis, Béarla nó Gàidhlig. Thosaigh a bhformhór ag foghlaim Gàidhlig idir 18 agus 25 bliain d'aois. Thosaigh seacht bhfaisnéiseoir is fiche ag foghlaim Gaeilge agus iad fásta suas. Is beag duine den ghrúpa a chaith tamall sa Ghàidhealtachd.

Dúirt duine amháin go gcaithfí a bheith an-dáiríre chun Gàidhlig a fhoghlaim. Bhí aidhmeanna difriúla ag daoine agus d'fhéadfadh athrú teacht ar aidhmeanna le haimsir:

Ach, a-nise tha mi a' faireachdainn gur i mo chànan màthaireil a chionn 's gum bi mi ga bruidhinn, is gu bheil mi uabhasach cofhurtail innte, chan eil mi a' faireachdainn poilitigeach mu dheidhinn. Agus, a-nise, an àite a bhith mar phàirt den t-strì nàiseanta, tha mi a' smaoineachadh gu bheil a' Ghàidhlig nas cudromaiche.

[Ach anois mothaím gurb í mo theanga dhúchais í toisc go mbim á labhairt agus go bhfuilim iontach compórdach inti. Ní mhothaím gur rud polaitiúil í. Agus anois, in áit í a bheith mar chuid den choimheascar náisiúntaí, is dóigh liom go bhfuil an Ghàidhlig féin níos tábhachtaí.]

Dúradh freisin: '*cha bhí mi a' faireachdainn nas Albannaiche nuair a tha mi a' bruidhinn Gàidhlig; is e féin-aithne eadar-dhealaichte a th' ann*' [ní mothaím níos Albanaí nuair a labhraím Gàidhlig: féinaithne idirdhealaithe atá ann].

Bhain siad go léir feidhm measartha mór as Gàidhlig, ach i mBéarla a labhraídís lena mná céile nó lena bhfir chéile. Bhí clann ag seachtar acu agus labhraíodh seisear acu Gàidhlig lena bpáistí, cé gur minic a d'fhreagraídís siúd i mBéarla. Ba dheacair do chuid de na faisnéiseoirí teacht ar Ghaeilgeoirí eile.

Bhí tuin cainteora dúchais ar chuid acu ach bhí tuin iasachta nó mheasctha ar a bhformhór. Bhí meas acu ar Ghàidhlig na gcainteoirí dúchais ach ní raibh dímheas acu ar thuineacha eile. Dúirt duine acu:

³ *New Speakers of Gaelic in Edinburgh and Glasgow*: A Report for Soillse, Bealtaine 2014: Wilson McLeod, Ollscoil Dhún Éideann; Bernadette O'Rourke, Ollscoil Heriot-Watt; Stuart Dunmore, Ollscoil Dhún Éideann: <http://www.soillse.ac.uk/wp-content/uploads/New-Speakers%E2%80%99-of-Gaelic-in-Edinburgh-and-Glasgow.pdf>

Saoilidh mi . . . gu bheil e nas fhasa a bhith dòchasach mar neach-ionnsachaidh, agus neach-ionnsachaidh air a' Ghalldachd, tha fhios agad, gu bheil uiread de cothroman ann, chan eil gu leòr ann, ach tha cothroman air a bhith fàs. Agus chan eil fhios 'am buileach, nam b' ann sna h-eileanan a bha mi fuireach, am bithinn cho dòchasach?

[Sìlim go bhfuil sé níos fusa a bheith dóchasach mar fhoghlaimoir, agus mar fhoghlaimoir sa Ghalltacht, tá a fhios agat, toisc go bhfuil an oiread sin deiseanna ann. Níl go leor ann, ach tá na deiseanna ag fás. Agus níl a fhios agam i ndáiríre, más sna hInse a bhí mé i mo chónaí, an mbeinn chomh dóchasach sin.]

Le léamh

Ian Brown agus eile (eag.) (2006). *The Edinburgh History of Scottish Literature: Modern Transformations - New Identities (from 1918)*, iml. 3. Edinburgh University Press.

Dr. Kenneth MacKinnon: 'A Century on the Census - Gaelic in Twentieth Century Focus':
<http://www.arts.gla.ac.uk/STELLA/STARN/lang/GAELIC/focus.htm>

Mura mian leat *An Lúibín* a fháil, cuir teachtaireacht dá réir chun rianach@optusnet.com.au.

If you do not wish to receive this newsletter, please send an email accordingly to rianach@optusnet.com.au .

Dhá dhán le Colin Ryan

Cuairteoir

Ní thig liom (arsa an marbh)
filleadh níos mó ná uair amháin:
phléamar an aimsir is galracha
an tsaoil gan tagairt a dhéanamh
don alltar i gcéin: an chríoch úd
nach scríobhtar dánta ann:
tabharfad é seo liom ar seisean
ag breith ar chanta aráin:
ar imeacht dó bhí an canta
ann fós is an tae gan ól sa chupán

Staráí

D'fhógair an staráí gur staráí í:
í ag cuimhneamh ar na cloigne
a chuaigh i gcre
is na scáileanna os a comhair
ag súil le fírinne éigin:
d'fhógair an staráí gur bheo iad
na mairbh is d'fhógair fós
go raibh na beo ó thuiscint:
rinne na scáileanna nótaí
is chruinnigh a raibh ann
den bhás den bheatha
d'fhinscéalta gan bhreacadh

Leaganacha simplithe

Vicipéideachas

Tá Wikipedia ar na foinsí eolais is mó atá ann. Tá Wikipedia le fáil ina lán teangacha. Is maith le riarthóirí Wikipedia go n-aistreofaí ailt fhiúntacha ó theanga amháin go teanga eile, ach tá a chuid tréithe féin ag gach leagan de Wikipedia. Is fir is mó atá i mbun na hoibre. Tá iarracht déanta ar bhreis ban a mhealladh isteach, ach tá drogall orthu. Is féidir leis na fir a bheith achrannach.

Níl Wikipedia na Gaeilge, an Vicipéid, ann. Is é an locht is mó atá uirthi nach bhfuil an oiread sin scríbhneoirí ag scríobh di. Ba mhór an rud é nuair a bronnadh ábhar eolaíoch ó *Fréamh an Eolais*, ciclipéid eolaíochta agus teicneolaíochta, ar an Vicipéid.

Cuid mhaith dá bhfuil le léamh ar an Vicipéid is stumpaí nó ‘stubs’ é. Ailt fhada atá ag teastáil. Tá cuid mhaith acu ann cheana agus níos mó acu á scríobh. Tá roinnt alt ann nach bhfuil le fáil in aon leagan eile de Wikipedia.

Ach d’fhiafródh roinnt léitheoirí an fiú an Vicipéid a bheith ann ar chor ar bith. Is iomaí duine a thugann cuairt uirthi, cuid le fiosracht, cuid chun a gcuid Gaeilge a chleachtadh. Gné phoiblí den teanga an Vicipéid. Ní foláir di a bheith fiúntach.

An Ghàidhlig in Albain lasmuigh den Ghàidhealtachd

Tá cuma meánaicmeach ag teacht ar an nGàidhlig. Tá claonadh ag cainteoirí Gàidhlig chun obair proifisiúnta a dhéanamh. Agus tá borradh mall ag teacht faoin líon cainteoirí sna cathracha. Tá tuairim is 20% de chainteoirí Gàidhlig le fáil timpeall Ghlaschú.

Ní mór an céatadán iad: 1.2% den phobal. Foghlaimeoirí is ea 10% de lucht na Gàidhlig.

Tá mion-athbheochan ar siúl, ceann a thosaigh chomh fada siar leis na hóchtóidí. Tá méadú ag teacht ar an líon cainteoirí atá á múineadh trí Ghàidhlig amuigh faoin tuath agus sna cathracha. Tugann polaiteoirí ómós éigin don Ghàidhlig mar theanga ‘náisiúnta’.

Anuraidh foilsíodh tuaracáil nua: *New Speakers of Gaelic in Edinburgh and Glasgow*, Ní dócha go bhfuil níos mó ná cúpla céad cainteoir nua ann. Na daoine a ndearnadh an taighde orthu bhí scolaíocht an-mhaith orthu. B’as tíortha eile do chuid acu (Sasana, an Ghearmáin, Éire, na Stáit). Bhí teangacha eile acu seisear seachas Béarla agus Gaeilge. Is beag duine den ghrúpa a chaith tamall sa Ghàidhealtachd.

Dúirt duine amháin go gcaithfí a bheith an-dáiríre chun Gàidhlig a fhoghlaim. Bhí aidhmeanna difriúla ag daoine, agus thagadh athrú ar na haidhmeanna sin. Bhain siad go léir feidhm measartha mór as Gàidhlig, ach i mBéarla a labhraíodh lena mná céile nó lena bhfir chéile. Bhí clann ag seachtar acu agus labhraíodh seisear acu Gàidhlig lena bpáistí.

Bhí tuin cainteora dúchais ar chuid acu ach bhí tuin iasachta nó mheasctha ar a bhformhór.